Ministerie van Algemene Zaken
Minister-president H.W.M. Schoof
Postbus 20001
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum
22 september 2025
Kenmerk
TIS/U202500586
Bijlage(n)
2

Escalatie maatschappelijke onrust en vastlopende opvangketen – rijksverantwoordelijkheid en overleg deze week

Geachte heer Schoof, leden van het kabinet,

Het loopt uit de klauwen. Gemeentebesturen worden steeds verder belemmerd in hun werk: raadsvergaderingen over opvang worden ernstig verstoord, bestuurders geïntimideerd en de situatie rond Ter Apel escaleert opnieuw. In Den Haag kon de openbare orde ternauwernood worden gehandhaafd bij grootschalige, gewelddadige acties.

We kennen en begrijpen de zorgen van onze inwoners. Als lokaal bestuur spreken we veel mensen die zich grote zorgen maken, zowel over de effecten van polarisatie als over migratie, en we staan vol in de wind om deze zorgen te bespreken en negatieve effecten voor al onze inwoners te minimaliseren. Daarbij is geweld tegen de politie, lokale bestuurders of wie dan ook onacceptabel. Tegelijkertijd nemen incidenten met een groep overlastgevende asielzoekers toe, terwijl de asielketen vastloopt en gemeenten de opvang van grote groepen, zoals Oekraïense ontheemden, niet langer verantwoord kunnen organiseren.

Wij hebben herhaaldelijk om hulp gevraagd. Wij hebben u vroegtijdig gewaarschuwd, maar de noodzakelijke randvoorwaarden zijn verre van geregeld. De gevolgen zijn inmiddels breder dan het asiel- en opvangdossier. De democratische rechtsstaat wordt ondermijnd, de veiligheid van inwoners en bestuurders komt in gevaar en het vermogen van gemeenten om hun wettelijke taken uit te voeren en om fatsoenlijk te voldoen aan verdragen en afspraken over de opvang van vluchtelingen, staan onder zware druk. Dit is onacceptabel.

De optelsom is explosief: lokale intimidatie en geweld, voortdurende overbelasting van Ter Apel, groeiende frustratie bij inwoners en bestuurders, en Haagse signalen die de uitvoering van wettelijke taken juist ondergraven. Lokale bestuurders staan in de kou zonder enige steun vanuit het kabinet. Zolang instroom, doorstroom, afdoening en terugkeer niet functioneren, blijven gemeenten de rekening betalen — in geld, in draagvlak en in veiligheid. Dat accepteren wij niet langer.

Het rijk is primair verantwoordelijk voor de opvang van vluchtelingen. Gemeenten staan in de frontlinie en voeren hun wettelijke taken uit, maar met tegenstrijdig beleid vanuit Den Haag is dit niet langer vol te houden. Wij zullen u, als kabinet, politiek en bestuurlijk verantwoordelijk houden voor het op orde brengen van de randvoorwaarden die hiervoor onmisbaar zijn.

Wij vragen u de volgende problemen op te lossen:

1. **Onmiddellijke rijksregie en bestuurlijke rugdekking.** Spreek publiekelijk en ondubbelzinnig de steun van het kabinet uit voor lokale besluitvorming rond opvang en sta achter bestuurders die de wet uitvoeren. U bent als kabinet verantwoordelijk en moet ervoor zorgdragen dat partijen die zaken uitvoeren dit ook daadwerkelijk kunnen doen.

2. **Wet- en regelgeving: duidelijkheid en continuïteit.** Stop het politieke jojoën rond de spreidingswet en de huisvestingsopgave. Zolang de wet plichten oplegt, moet u bestuurlijke zekerheid bieden. Het ondermijnen van de uitvoering van wettelijke taken door Haagse signalen is onhoudbaar.

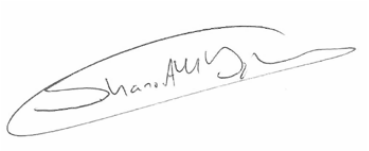
3. **Echte problemen aanpakken.** De discussie rondom verdelingsmechanismen ontslaat u er niet van om de werkelijke problemen op te lossen. U stelt verdelingsmechanismen – zoals de spreidingswet en de uitvoering van de taakstelling – ter discussie. Daarmee strooit u zand in de raderen en in de ogen van onze inwoners, terwijl u nalaat grip te krijgen op de instroom én de terugkeer van afgewezen asielzoekers, en nalaat een sluitende aanpak van overlastgevers te realiseren. Hierdoor blijven de actuele problemen bestaan. Inwoners en lokale gezagsdragers zijn hiervan de dupe.

4. **Versnelde aanpak overlastgevende asielzoekers.** Zet nu door op: (a.) drastische verkorting van doorlooptijden; (b.) versneld afdoen van zaken van notoire overlastgevers; (c.) daadwerkelijke terugkeer waar het recht daartoe verplicht. Laat de mensen niet dakloos achter in onze steden en dorpen, met alle gevolgen voor veiligheid en openbare orde.

5. **Houdbaarheid opvang Oekraïense ontheemden.** Vergoed reëel en volledig de gemeentelijke uitvoeringskosten voor de opvang van Oekraïense ontheemden, inclusief de noodzakelijke voorzieningen voor onder meer psychosociale en psychiatrische zorg. Bied gemeenten meerjarige zekerheid in plaats van tijdelijke lapmiddelen. De Kamer is door de minister van Asiel en Migratie geïnformeerd dat de langdurigheid van de opvang hogere kwaliteit vereist, maar in plaats daarvan wordt de bekostiging telkens verlaagd, waardoor de opvang in zowel kwaliteit als kwantiteit tekortschiet. Lever nu de toegezegde regeling(en): structurele bekostiging, wettelijke mogelijkheden om binnen de schaarse opvang te prioriteren, en de al lang beloofde aanpak van overlastgevende Oekraïners. De opvang van Oekraïners is een inspanningsverplichting als het gaat om de aantallen per gemeente, en tegelijk een ongelimiteerde plicht op basis van de Tijdelijke wet opvang Oekraïne. Er is meer scherpte in deze wettelijke taken noodzakelijk om de taken van gemeenten werkbaar te houden.

Wij verwachten van u dat u deze week een bestuurlijk overleg belegt waarin u ons informeert over de door u te zetten stappen inzake de door ons geschetste problematiek.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

S.A.M. Dijksma
Voorzitter VNG

In afschrift aan:

- Minister van Asiel en Migratie;
- Minister voor Rechtsbescherming;
- Minister van Justitie en Veiligheid;
- Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Bijlagen:

1. Onderbouwing dat de VNG al herhaaldelijk heeft benadrukt problemen te ondervinden
2. Manifest De Schaduwzijde van Hoop, Lef en Trots